

MINISTERUL JUSTIȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA
AGENT GUVERNAMENTAL

*Text tradus și redactat de Direcția Generală Agent Guvernamental.
Poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

SECȚIUNEA A DOUA

DECIZIE

Cererea nr. 19854/06
MUNCITORUL GROSUL
c. Republicii Moldova

Curtea Europeană pentru Drepturile Omului (Secțiunea a Doua), statuînd la 17 mai 2016 într-un Comitet compus din:

Nebojša Vučinić, *Președinte*,

Valeriu Grițco,

Stéphanie Mourou-Vikström, *judecători*,

și Milan Blaško, *Grefier Adjunct al Secțiunii*,

Examinînd cererea de mai sus, introdusă la 21 aprilie 2006,

Examinînd observațiile prezentate de Guvernul pîrît și cele prezentate în replică de către reclamant

Deliberînd, decide următoarele:

ÎN FAPT

1. Reclamantul, Muncitorul Grosul, este o companie înregistrată în Republica Moldova („RM”) cu sediul în Chișinău. Aceasta a fost reprezentată la Curte de către dl. A. Postică, avocat care practică în Chișinău. Guvernul RM („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl. V. Grosu.

A. Circumstanțele cauzei

2. Faptele cauzei prezentate de către părți pot fi rezumate după cum urmează.

3. La 2 noiembrie 1993 compania reclamantă a încheiat un contract cu Institutul de Cardiologie a Ministerului Sănătății („ICMS”) prin care s-a angajat să efectueze reparația unui imobil (un laborator științific de 125 metri pătrați) care aparținea ICMS, precum și alte lucrări adiționale pe teren, evaluate la 101,800 lei (MDL) (echivalentul a 8,144 euro (EUR) la acea perioadă). Părțile au convenit, în termeni generali ca, în eventualitatea unor modificări costurilor de reparații datorate creșterii prețurilor, a măririi coeficientului de inflație sau în urma unei Hotărâri de Guvern, prețul contractual să fie recalculat corespunzător. Printr-un acord separat din aceeași dată, părțile s-au înțeles ca în locul plății pentru lucrările de reparație, compania reclamantă să arendeze jumătate din imobil și partea de teren pentru o perioadă de 10 ani, fără achitarea plății de locațiune atâta timp cât costurile de reparații depășeau acest preț.

4. La aceeași dată părțile au semnat un contract de locațiune a jumătății de imobil de către compania reclamantă.

5. La 6 decembrie 1995 părțile au semnat un acord adițional la contractul de locațiune prin care au prevăzut ca, în cazul unor creșteri considerabile a costurilor de reparație, lucrările să fie finisate pînă la data de 30 decembrie 1995, urmînd să fie efectuată o reevaluare a costurilor de reparație. Acordul de asemenea statua că începutul plății pentru locațiune să fie stabilit din data de 1 ianuarie 1996, în conformitate cu Instrucțiunea Ministerului Economiei nr. 7 (10 martie 1995) și nr. 07- 478 (31 March 1995).

6. La 2 ianuarie 1996 jumătate din imobil a fost predată ICMS.

7. În martie 1999 ICMS s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată a companiei reclamante, solicitînd majorarea plății de locațiune în conformitate cu Legea bugetului de stat pentru anul 1996, de la 963 MDL (echivalentul a 77 EUR la acea perioadă) la 3,475 MDL (278 EUR la acea perioadă) pe lună. Compania reclamantă a adresat o cerere reconvențională, solicitînd recalcularea costurilor de reparație în conformitate cu contractul și acordul adițional, luînd în calcul și efectele inflației.

8. Prima parte a procedurilor s-a încheiat cu decizia finală a Curții Supreme de Justiție din 2 octombrie 2002, prin care cauza a fost remisă pentru reexaminare.

9. În cadrul reexaminării cauzei, Judecătoria Economică a dispus efectuarea unei expertize pentru recalcularea costurilor lucrărilor de reparație executate de compania reclamantă. În raportul din 9 aprilie 2004 s-a menționat *inter alia* că ICMS, în urma inflației, datora companiei reclamante 685,279 MDL (46,554 EUR la acea perioadă).

10. La 7 aprilie 2005 Judecătoria economică a admis parțial pretențiile părților și a dispus achitarea de către ICMS în beneficiul companiei

reclamante a compensației pentru efectele inflației. Așadar, instanța a dispus companiei reclamante să achite ICMS 277,465 MDL (17,062 EUR la acea perioadă) pentru locațiune, iar ICMS a fost obligat să plătească companiei reclamante 139,831 MDL (8,598 EUR la acea perioadă) pentru lucrările de reparație. Cu toate acestea, avînd în vedere că despăgubirea pentru inflație, după cum a fost pretinsă de compania reclamantă în conformitate cu raportul de expertiză sus menționat, depășea considerabil suma efectiv cheltuită pentru lucrările de reparație, instanța a dispus ICMS să achite numai 300,000 MDL (18,448 EUR la acea perioadă) în acest sens.

11. La 21 mai 2005 Curtea de Apel Economică a casat parțial hotărîrea din 7 aprilie 2005. Aceasta a respins pretenția companiei reclamante în privința compensației pentru efectele inflației și a menținut restul constatărilor instanței inferioare. Instanța de apel a constatat că, în temeiul art. 602 din Codul Civil nou (în vigoare din 12 iunie 2003), pentru a pretinde o despăgubire pentru efectele inflației, creditorul trebuie să demonstreze că cealaltă parte nu și-a executat obligația la timp, fiind răspunzătoare de întârziere. Instanța a apreciat că în prezenta cauză modificarea prețului pentru locațiune nu a fost decisă în mod unilateral de către ICMS, ci de Parlament prin adoptarea Legii Bugetului. Instanța a notat că compania reclamantă a continuat să ocupe spațiile arendate fără să achite plata de locațiune. Referitor la raportul de expertiză, acesta nu era obligatoriu pentru Curtea de Apel Economică, care l-a respins, din moment ce expertul a omis să indice expres cadrul legal în baza căruia s-au făcut calculele pe inflație.

12. În recursul depus, compania reclamantă a menționat că nu era echitabil din partea instanțelor să admită prerogativa ICMS de a mări prețul de locațiune și, în același timp, să refuze de a majora valoarea costurilor lucrărilor de reparație corespunzător inflației.

13. La 10 noiembrie 2005 Curtea Supremă de Justiție a menținut decizia instanței de apel din 21 mai 2005. Cu referire la pretenția în privința compensației pentru efectele inflației, Curtea Supremă de Justiție a constatat că legea nu prevedea o procedură de indexare a tarifelor pentru efectuarea lucrărilor de construcție. De asemenea, Curtea Supremă a respins raportul de expertiză, deoarece expertul nu a indicat în temeiul cărui act normativ s-au bazat concluziile sale. Mai mult, aceasta a reiterat că raportul de expertiză nu era obligatoriu pentru instanța de judecată și constituia doar un mijloc de probă care urma să fie evaluat în ansamblu cu celelalte probe. Curtea Supremă a respins capătul de plîngere a companiei reclamante în privința tratamentului inequitabil manifestat prin respingerea pretențiilor sale referitoare la compensația pentru efectele inflației și admiterea dreptului ICMS de a majora plata de locațiune. Instanța a notat că decizia de a majora plata de locațiune nu a constituit o manifestare unilaterală, ci a rezultat din Legea bugetului de stat și a deciziei Ministerului Finanțelor.

B. Drept intern relevant

14. Părțile relevante ale Codului civil abrogat, în vigoare pînă la 12 iunie 2003, stabileau după cum urmează:

“Articolul 157.

Contractul se consideră încheiat, cînd părțile au căzut de acord, în forma cerută pentru cazurile respective, cu privire la toate punctele esențiale ale lui.

... Contractul poate fi încheiat prin primirea spre executare a comenzii ...”

“Articolul 215.

În cazul neexecutării sau executării necorespunzătoare de către debitor a obligației, el este obligat să repare daunele cauzate creditorului.

Prin daune se înțeleg cheltuielile făcute de creditor, pierderea sau deteriorarea bunului, precum și veniturile neobținute de creditor, pe care el le-ar fi obținut, dacă obligația ar fi fost executată de debitor.”

15. Articolul 602 din codul civil nou, în vigoare din 12 iunie 2003, prevede după următoarele:

“(1) În cazul în care nu execută obligația, debitorul este ținut să-l despăgubească pe creditor pentru prejudiciul cauzat astfel dacă nu dovedește că neexecutarea obligației nu-i este imputabilă.

(2) Neexecutarea include orice încălcare a obligațiilor, inclusiv executarea necorespunzătoare sau tardivă. ...”

PLÎNGERILE

16. Compania reclamantă s-a plîns în temeiul art. 6 din Convenție de încălcarea principiului egalității armelor.

17. Subsecvent, compania reclamantă s-a plîns de încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție avînd în vedere faptul că instanțele naționale au refuzat să-i acorde suma pretinsă pentru efectele inflației.

ÎN DREPT

A. Pretinsa încălcare a articolului 6

18. În cererea sa inițială compania reclamantă s-a plîns în temeiul art. 6 din Convenție. Indiferent de acest fapt, în observațiile sale ulterioare, aceasta nu a făcut nici un comentariu în acest sens și a cerut Curții să constate o încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1 al Convenției. Din considerentele că

compania reclamantă nu și-a continuat plîngerea sa în temeiul art. 6 din Convenție, Curtea nu o va examina.

B. Pretinsa încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție

1. Observațiile părților

19. Compania reclamantă a susținut că avea o speranță legitimă în privința sumei pretinsă în fața instanțelor deoarece aceasta corespundea efectelor inflației asupra investițiilor inițiale pentru reparația imobilului ce aparține ICMS.

20. Guvernul a susținut că plîngerea reclamantului este în mod vădit nefondată și inadmisibilă deoarece, compania reclamantă, în circumstanțele prezentei cauze nu putea să aibă o speranță legitimă de obținere a compensației pentru efectele inflației din moment ce legislația în vigoare nu prevedea acest fapt..

2. Aprecierea Curții

21. Curtea reiterează că un reclamant poate pretinde încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție numai dacă deciziile contestate s-au referit la „posesiile sale” în sensul acestor prevederi. „Posesiile” sunt fie „posesii existente” sau bunuri, inclusiv creanțe în privința cărora reclamantul poate pretinde că are cel puțin „o speranță legitimă” de a obține satisfacția efectivă a dreptului de proprietate. În cazurile cînd interesul economic este sub forma unei creanțe, acesta poate fi interpretat ca „un bun” numai dacă are o fundamentare suficientă în legislația națională, de exemplu dacă este confirmat prin jurisprudența națională (a se vedea, printre altele, *Gratzinger și Gratzingerova v. Republica Cehă* (dec.) [GC], nr. 39794/98, § 69, ECHR 2002-VII; *Brosset-Triboulet și alții v. Franța* [GC], nr. 34078/02, § 66, 29 martie 2010; și *Maria Atanasiu și alții v. România*, nos. 30767/05 și 33800/06, §§ 134 și 137, 12 octombrie 2010). În mod similar, o speranță legitimă nu poate apărea în cazul în care există o dispută cu privire la interpretarea și aplicarea corectă a legislației naționale, iar susținerile reclamantului sunt ulterior respinse către instanțele (*Kopecný v. Slovacia* [GC], nr. 44912/98, § 50, ECHR 2004-IX, și *Anheuser-Busch Inc. v. Portugalia* [GC], nr. 73049/01, § 65, ECHR 2007-I). După cum Curtea a statuat de mai multe ori, există o diferență între o simplă speranță, înțelegîndu-se totuși că acea speranță poate fi și una legitimă, care trebuie să aibă o natură mai concretă, să aibă o bază legală și să fie solid fundamentată în jurisprudența națională (*Von Maltzan și alții v. Germania* (dec.) [GC], nos. 71916/01, 71917/01 și 10260/02, § 112, ECHR 2005-V).

22. Revenind la circumstanțele prezentei cauze, în temeiul vechii și noii legislații, și anume art. 215 din Codul Civil abrogat și art. 602 din Codul Civil nou (a se vedea alin. 14 și 15 mai sus), singura condiție obligatorie pentru

pretinderea compensației este neexecutarea obligațiilor sale de către cealaltă parte. Cu toate acestea, după cum au stabilit instanțele naționale, ICMS nu a întreprins nici o acțiune în sensul onorării obligațiilor sale în temeiul contractului din 1995. Majorarea plății pentru locațiune nu a fost decizia sa, ci a Parlamentului, fiind inclusă în Legea bugetului de stat. Prin urmare, după cum au stabilit instanțele naționale, ICMS nu-i pot fi imputate aceste modificări.

23. Instanțele naționale au adoptat decizii bine motivate, respingând raportul de expertiză din moment ce nu a fost indicat cadrul legal pe care s-au bazat calculele. Mai mult, compania reclamantă nu a demonstrat existența unei jurisprudențe naționale constante în favoarea sa cu privire la circumstanțele prezentei cauze.

24. În lumina considerațiilor de mai sus, compania reclamantă nu a beneficiat în mod clar de o „posesie” în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție și nici de „o speranță legitimă” în virtutea legislației naționale, așa cum au aplicat și interpretat în mod corespunzător autoritățile naționale, de a obține o compensație pentru efectele inflației asupra investițiilor inițiale în lucrările de reparație a imobilului ce aparținea ICMS. În consecință, circumstanțele cauzei nu intră în domeniul de aplicare a art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

25. Astfel, reiese că plîngerea companiei reclamante în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție este incompatibilă *ratione materiae* cu prevederile Convenției în sensul art. 35 § 3 (a) și urmează a fi respinsă în conformitate cu art. 35 § 4.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Declară cererea inadmisibilă.

Redactată în limba engleză și notificată în scris la 9 iunie 2016.

Milan Blaško
Grefier Adjunct

Nebojša Vučinić
Președinte